

**ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ "МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ"**

У статті розглядаються різні прийоми, способи та методи формування лексичної компетенції засобами іноземної мови, розширення фахового словникового запасу та професійної підготовки студентів спеціальності "Міжнародні економічні відносини".

Від сучасних фахівців спеціальності МEB вимагаються вміння вести ділову кореспонденцію іноземною мовою, отримувати службову інформацію, читати фахову літературу з метою пошуку та отримання інформації, виступити на презентації чи конференції чи взяти участь у дискусії професійного спрямування. Для цього вони повинні володіти фаховою лексикою та вільно нею оперувати. Проте методика формування фахової лексичної компетенції все ще недостатньо опрацьована і потребує уваги з боку методистів.

Мета статті, розглянути та проаналізувати прийоми та методи формування іншомовної фахової лексичної компетенції студентів спеціальності "МEB", дати методичні рекомендації щодо їхнього застосування.

Проблему фахової іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей досліджували О.Б. Тар-нопольський, С.П. Кожушко [1], Л.І. Морська [2], але ними не розглядались окремо шляхи формування фахової лексичної компетенції.

Без розуміння і вільного оперування фаховою лексикою при професійно-орієнтованій спрямованості навчання неможливо проводити повноцінну мовленнєву діяльність. Психологи зазначають, що на запам'ятовування іншомовного матеріалу витрачається тим менше часу, чим більше студенти вправляються в усному мовленні.

Спираючись на теорію поетапного формування навичок та мовленнєвих вмінь, ми вважаємо, що процес формування лексичної компетенції проходить у три етапи. На першому етапі відбувається фонетичне опрацювання та семантизація фахової лексики. Студенти виконують мовні та умовно-мовленнєві вправи, які формують рецептивні та репродуктивні навички, роблять їх стійкими та автоматизованими. Прикладами завдань для виконання мовних та умовно-мовленнєвих вправ на першому етапі формування лексичної компетенції можуть бути наступні: заповнення пропусків у тексті з відповідними термінами; закінчення речень; підбір дефініцій до поданих термінів та їх переклад; визначення одного зайвого терміна у ряду даних; співставлення іншомовних термінів з їхніми українськими еквівалентами; підбір синонімів чи антонімів; побудова речень із певними термінами.

Важливим елементом активізації лексичного матеріалу є створення мовного оточення за допомогою аудіовізуальних засобів. Вправи виконуються як фронтально, так і в парах або групах.

Після ознайомлення студентів з новими лексичними одиницями та їх семантизації за допомогою вправ рецептивно-репродуктивного характеру,

можна переходити до етапу закріплення та автоматизації лексичної навички у рецептивно-продуктивних вправах. На нашу думку, найкращим засобом для удосконалення лексичної навички на даному етапі є робота над текстом. При цьому тексти повинні бути методично організовані таким чином, щоб вони були функціонально максимально навантажені. Методична організація передбачає включення текстів різних стилів, жанрів, типів і видів.

Студенти повинні читати і розуміти коротко викладену інформацію джерела, орієнтуватися і орієнтувати інших в потоці інформації, що надходить.

Необхідно звернути увагу на те, що при методичній організації текстових матеріалів, послідовність їхнього розміщення може бути обумовлена різним функціональним значенням залежно від жанру, а саме: 1) матеріали з підручників; 2) монографії; 3) статті газет; 4) статті журналів; 5) патенти; 6) рекламні матеріали; 7) інструктивні друковані матеріали; 8) директивні документи; 9) огляди нарад, семінарів; 10) конференцій; 11) каталоги; 12) довідники; 13) стандарти; 14) інформаційні листки, тощо. Ця послідовність може дещо змінюватися залежно від теми й висвітлюваних у ній питань.

Такий принцип методичної організації текстів вимагає постійного і частого повторення ряду жанрів у всій системі занять і обов'язкового подання хоча б один раз на окремих заняттях деяких менш значущих жанрів, але таких, з якими фахівець зустрінеться у своїй майбутньому професійній діяльності.

Піл час добору матеріалів для занять з іноземної мови і перекладу одним з основних критеріїв має бути принцип автентичності, збереження авторської оригінальності. Ідея автентичності одержала розвиток завдяки комунікативному підходу у викладанні іноземних мов. "Якщо реальна комунікативна поведінка - це те, що неминуче мають вивчити наші учні, тоді саме цьому їх і варто вчити, залучаючи, за можливістю, носіїв мови [1]". Водночас мають враховуватися такі важливі принципи, що організують тексти в систему, а саме принцип професійно-інформативної значущості і новизни кожного тексту в системі, принцип предметної зв'язності тексту в системі, принцип тематичної цілісності системи текстів, принцип смислової синонімічності, принцип представленості багатьох авторів, принцип функціональної обумовленості текстів у системі, принцип жанрової достатності і представленості в системі текстів, принцип мовної функціонально-семантичної системності і принцип кількісної достатності текстових матеріалів.

Важливе значення поряд із відбором текстів має постановка таких завдань до них, які б передбачали вільне висловлювання студентів на основі прочитаного. Читацька діяльність студентів в аудиторії під керівництвом викладача і під час виконання самостійних завдань успішна, якщо задовольняє потреби студентів в отриманні, присвоєнні і використанні нової інформації, а також створенні на цій основі своєї. Ми пропонуємо для виконання студентами як умовно-комунікативні, так і комунікативні вправи з наступними завданнями: прочитати текст фахового спрямування та дати відповіді на запитання, використовуючи термінологічну лексику; вжити якомога більше фахової лексики та скласти діалог; придумати свої приклади на вживання термінологічної лексики; дати тлумачення певних термінів іноземною мовою; написати короткий, обсягом до 200 слів, виклад прочитаного тексту.

Наведені вище та подібні завдання підведуть студентів до завершального етапу формування лексичної компетенції, тобто до етапу активізації вживання фахової лексики з метою розвитку мовленнєвої діяльності. На цьому етапі акцент ставиться на виконанні здебільшого продуктивних вправ нижчого та вищого рівня, які дають поштовх для формулювання висловлення студентами власної думки і відображають реальні ситуації професійного спілкування спеціалістів. Крім завдань до вправ стимулом до мовленнєво-мисленнєвої діяльності студентів можуть бути роздавальні матеріали, аудіо- та відеоматеріали, комп'ютерні програми. Візуальні матеріали служать для посилення мотивації усного і писемного мовлення, допомагають студентам перенестися в іншу ситуацію і спонтанно висловити свою думку. Проте важливо ретельно продумати роботу із аудіо- та відео-матеріалами. Саме по собі прослуховування чи перегляд фільму не дасть бажаного результату, якщо викладач не задіє творчий потенціал студентів. Крім того, на завершальному етапі розвитку лексичної компетенції доречно застосовувати наступні форми роботи: дискусія; ділова гра; написання доповідей, виступів; презентація.

Отже, використання у навчальному процесі розглянутих прийомів і способів формування лексичних навичок іншомовного спілкування дозволить студентам спеціальності МЕВ розширити і закріпити свій запас фахової лексики, що водночас інтенсифікує навчальний процес, наблизить його до умов реальної професійної діяльності.

Література

- 1.Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие. - К.: Ленвіт, 2004. - 192 с.
- 2.Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей // Іноземні мови № 2, 2002.-К.: Ленвіт.-С. 23.
- 3.Widdowson H.G. Comment: authenticity and autonomy in ELT // ELT Journal. - Oxford University Press, 1996. - Vol. 50, № 1.